

केंद्र शासनाच्या “दिव्यांगजन अधिकार संशोधन नियम, २०१९ मध्ये अधिसूचित केल्यानुसार लक्षणीय दिव्यांगत्व संदर्भात जिल्हा स्तरावर मुल्यांकन मंडळ गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: दिव्यांग-२०२३/प्र.क्र.१८/आरोग्य-६
गो. ते. रुग्णालय संकुल इमारत
१० मजला, नवीन मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००१
दिनांक: ०८ सप्टेंबर, २०२३

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक:-अप्रवि-२०१८/प्र.क्र.४६/आरोग्य-६, दिनांक १८.०९.२०१८
- २) उपसंचालक, आरोग्य सेवा, रुग्णालये (राज्यस्तर) यांचे क्र. आसेआ/कक्ष-३/टे-१०/ दिव्यांग/ मुल्यांकन मंडळ/९८३४०/२३, दिनांक ०१ सप्टेंबर, २०२३ चा प्रस्ताव.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या “दिव्यांगजन अधिकार (संशोधन) नियम, २०१९” अन्वये अधिसूचित केल्यानुसार लक्षणीय दिव्यांगत्व संदर्भात राज्यातील ३६ जिल्ह्यांमध्ये मुल्यांकन मंडळ गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

केंद्र शासनाच्या “दिव्यांगजन अधिकार (संशोधन) नियम, २०१९” अन्वये अधिसूचित केल्यानुसार लक्षणीय दिव्यांगत्व संदर्भात राज्यातील ३६ जिल्ह्यांमध्ये खालीलप्रमाणे जिल्हा स्तरावर मुल्यांकन मंडळाचे गठन करण्यात येत आहे :-

१	जिल्हा शल्य चिकित्सक, सामान्य रुग्णालय	अध्यक्ष
२	जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद (मुंबई शहर/ उपनगर या जिल्ह्याकरिता सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण)	सदस्य
३	५ पुनर्वसन विशेष तज्ञ (औषध आणि पुनर्वसन चिकित्सक किंवा अस्थिरोग तज्ञ, कान-नाक-घसा तज्ञ, नेत्रशल्य विशेष तज्ञ, सामान्य चिकित्सक (जर लाभार्थी १८ किंवा त्या पेक्षा जास्त वयाचा असेल) किंवा बाल रोग तज्ञ (१८ वर्षाखालील लाभार्थ्याकरिता मनोविकार तज्ञ)	सदस्य
४	व्यवसाय उपचार तज्ञ अथवा वाचा उपचार तज्ञ अथवा मानसोपचार तज्ञ अथवा भौतिक उपचार तज्ञ (आवश्यकतेनुसार)	सदस्य
५	अध्यक्ष यांना आवश्यक वाटेल असे अन्य विशेष तज्ञ	सदस्य
६	अतिरिक्त जिल्हा शल्यचिकित्सक	सदस्य सचिव

मुल्यांकन मंडळाचे कार्य:-

१. सदर मुल्यांकन मंडळ लक्षणीय दिव्यांगत्व असणारी व्यक्तीने किंवा इतर कोणत्याही व्यक्ती मार्फत किंवा संस्थेमार्फत त्यास उच्च आधाराची गरज असल्याने आधार मिळावा म्हणून केलेल्या विनंती अर्जावर कार्यवाही करेल.
२. सदर मुल्यांकन मंडळ उच्च आधाराची गरज असणाऱ्या दिव्यांग व्यक्तीस मूल्यांकनाकरिता निमंत्रित करेल आणि जर आवश्यकता असेल तर वैद्यकीय तपासणी करेल.
३. सदर मुल्यांकन मंडळ खालील नमूद तक्त्यातील (अ ते ऊ) मुद्द्यांच्या आधारे गुणांकन करेल.

निकष		गुणांकन
अ) शारीरिक दिव्यांगत्वाची तीव्रता (२५ गुणांच्या मर्यादेत)	a) ४०%-५९% b) ६०%-७९% c) ८०%-१००%	१५ २० २५
आ) मानसिक/विकासात्मक दिव्यांगत्वाची तीव्रता (दिव्यांग व्यक्तीच्या निर्णय क्षमतेस बाधा करणारी)	a) ४०%-५९% b) ६०%-७९% c) ८०%-१००%	१५ २० २५
इ) दिव्यांग व्यक्तीला दैनिक जीवनमानात येणा-या बाधांची तीव्रता (२५ गुणांच्या मर्यादेत)	a) स्नान, दात घासणे, केस विंचरणे, कपडे घालणे इ. b) शौचालय स्वच्छता (शौचालयात जाणे, स्वतः हात धुणे, परत येणे इ.) c) कार्यात्मक गतीशीलता (कार्य करण्याची क्षमता, अंथरुणावर झोपणे आणि उठणे, खर्चीवर बसणे आणि उठणे, एका जागेवरून दुस-या जागेवर हालचाल करतांना इतर कामे करणे.) d) स्वतः च्या हाताने जेवणे. (यामध्ये स्वयंपाक करण्याचा समावेश नाही.)	१० १० १० ०५
ई) वाहतूक, दळणवळण, उपकरणे वापरण्याच्या दृष्टीने सुरक्षा उपाय योजना करणे व उपकरणे न हरविणेबाबत काळजी घेणे याबाबतची आकलनीय क्षमता.		०५
उ) आरोग्याची काळजी घेण्याबाबतची असुविधा किंवा आरोग्याच्या गरजा व पुनर्वसन या करिताची आधार		०५

व्यवस्थेबाबतच्या पायाभूत सुविधामध्ये असणारे अडथळे. (०५ गुणांच्या मर्यादेत)		
ऊ) आर्थिक सामाजिक स्थिती (०५ गुणांच्या मर्यादेत)	APL BPL	०० ०५

४. सदर मुल्यांकन मंडळ वरील मुद्दा क्र. ३ मध्ये निर्धारित १०० गुणांपैकी ६० गुण प्राप्त करणाऱ्या कोणत्याही लक्षणीय दिव्यांग व्यक्तीची उच्च आधाराची गरज मिळण्यासाठी संबंधित प्राधिकरणाकडे शिफारस करेल.
५. सदर मुल्यांकन मंडळ वरील मुद्दा क्र.१ नुसार प्राप्त झालेल्या अर्जावर ९० दिवसांच्या आत प्राधिकरणाकडे शिफारस करण्याची कार्यवाही करेल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०९०८१४५४४९८५१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(शि.म. धुळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री, यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, विधान भवन, मुंबई
- ४) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, विधान भवन, मुंबई
- ५) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ६) मा. अध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ७) मा. सभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ८) मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ९) मा. मंत्री, (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- १०) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ११) अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) सचिव, दिव्यांग कल्याण विभाग, मंत्रालय मुंबई
- १४) प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
- १५) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान
- १६) आयुक्त, आरोग्य सेवा, आयुक्तालय मुंबई
- १७) आयुक्त, दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, पुणे
- १८) विभागीय आयुक्त (सर्व)
- १९) आयुक्त महानगरपालिका (सर्व)
- २०) जिल्हाधिकारी (सर्व)
- २१) संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
- २२) संचालक, वैद्यकिय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई
- २३) जिल्हा शल्यचिकित्सक (सर्व)
- २४) जिल्हा आरोग्य अधिकारी (सर्व)
- २५) सहसंचालक/ उपसंचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळे (सर्व)
- २६) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकिय महाविद्यालये व रुग्णालये (सर्व)
- २७) अधिष्ठाता, वैद्यकिय महाविद्यालय व रुग्णालय (सर्व संबंधित रुग्णालये)
- २८) वैद्यकिय अधिक्षक, उपजिल्हा रुग्णालय/ग्रामीण रुग्णालय (सर्व)
- २९) निवड नस्ती (आरोग्य-६)